

Piše:
AHMED PURDIĆ

Međunarodna akademija islamskog prava iz Džedde O demokratiji, džihadu i ekskomunikaciji muslimana

Islamska pravna nauka (*fikh*) predstavlja jednu od najznačajnijih disciplina u kulturnoj historiji muslimana. Ona olakšava i omogućava valjano prevođenje naloga Božijeg Zakaona u našem životu. Jedno od sredstava kojim ona to čini je fetva. Nekada su fetve izdavali samo pojedinci (*muftije*), a u novije vrijeme se tim pitanjem bave ustanove. U drugoj polovini dvadesetog stoljeća osnovano je nekoliko institucija čiji je primarni zadatak izдавanje fetvi. Jedna od tih institucija je i Međunarodna akademija islamskog prava iz Džedde. Akademiju je 1981. godine osnovala Organizacija islamske konferencije (sada Organizacija islamske solidarnosti). Akademija ima 58 članova sa pravom glasa i preko stotinu saradnika - eksperata. Birajući eksperete Akademija vodi računa o mezhebskoj kao i teritorijalnoj zastupljenosti. Također, u njenom radu pored sunnija učestvuju i šiije. U svom radu Akademija primjenjuje kolektivni idžtihad čiji rezultati su precizniji, tačniji i sigurniji od rezultata individualnog idžtihada, s obzirom da se na učenjake u individualnom idžtihadu mogu lakše vršiti politički, društveni i drugi pritisci, pa je kolektivni idžtihad manje podložan izazovima i opasnostima kojima je podložan individualni. Također, kolektivni idžtihad je nužna potreba našeg vremena, jer se samo multidisciplinarnim pristupom mogu rješavati kompleksna pitanja i na njih nuditi valjana i utemeljena šerijatskopravna rješenja. I na kraju, primjena kolektivnog idžtihada umanjuje razilaženja među muslimanima i vodi njihovom jedinstvu.

Zbog ovakve metodologije rada ovu Akademiju mnogi smatraju jednom od najautoritativnijih naučnih institucija kod muslimana, a pogotovo na polju islamskog prava. Vrijedi napomenuti da je, po mišljenju mnogih, djelovanje ove i njih sličnih akademija najbolji način da se spriječi učestala pojавa, u posljednje vrijeme prisutna u islamskom svijetu, ali i kod nas u Bosni i Hercegovini, neodgovornog izdavanja fetvi od strane nekompetentnih pojedinaca.

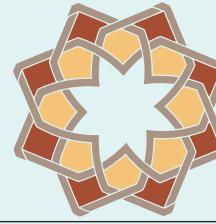
S obzirom da je cilj Akademije prezentacija umjerenog islama koji slijedi „srednji put“ i koji je daleko od bilo koje vrste ekstremizma, smatramo važnim prezentirati rezolucije sa njenog netom održanog zasjedanja u Kuvajtu.

Zaključci Akademije

Na 22. zasjedanju Vijeće Međunarodne akademije islamskog prava održanom u Kuvajtu od 22.-25. marta Akademija je razmatrala dvanaest aktualnih globalnih pitanja. Iako su sva razmatrana pitanja aktualna i značajna za muslimane u čitavom svijetu, svojom aktualnošću posebno se ističu pitanja primjene demokratije među muslimanima, pitanje džihada i prava nemuslimana u islamskoj državi. O ovim pitanjima Akademija je već ranije donosila fetve, tj. rezolucije ali zbog njihove aktualnosti u arapsko-muslimanskom svijetu i pogrešne interpretacije od strane nekih pojedinaca i društava, Akademija je donijela nove rezolucije u kojima potvrđuje svoje ranije iznesene stavove i još detaljnije ih obrazlaže.

Tako Akademija u rezoluciji br. 205 (1/22) o šuri demokratiji kaže:

„Šurā je jedan od temelja islamskog života poje-

CENTAR ZA DIJALOG – VESATIJJAH

مركز الوسطية للحوار

AL-WASATIYYA CENTER FOR DIALOGUE

SARAJEVO – سارایفو

dincia i jedan od osnova političkog sistema u islamu. Naređena je Šerijatom, riječima Uzvišenog: „i koji se o poslovima svojim dogovaraju.“ Uzvišeni Allah Svom Vjerovjesniku, koji je bio bezgrješan i potpomognut objavom naredio je: „i dogovaraj se s njima. A kada se odluciš, onda se pozdaj u Allaha“ Allahov Poslanik, a.s., je potpuno primjenio ovu naredbu. O Poslaniku, a.s., njegov ashab Ebu Hurejre kaže: „Nisam video nikog da se više savjetuje sa svojim saradnicima od Allahova Poslanika.“

Nema smetnje da se koriste mahanizmi demokratije ako oni donose korist pojedincu i društvu, nakon jasne distinkcije od njene filozofske matrice po kojoj narod ima potpunu vlast, a koja se kao takva primjenjuje u neislamskim društvima. Primjena demokratskih mehanizama treba biti uz primjenu šerijatskih principa (propisa) i uvažavanje specifičnosti svake islamske države, kako bi se postigla opća korist koja je jedna od intencija i ciljeva pri deriviranju pravnih propisa u islamskom pravu.

Objašnjavajući propise džihada Akademija u rezoluciji br. 207 (3/22) između ostalog navodi:

Osnova u odnosu Islamske umme (zajednice) prema drugim zajednicama je mir, a povod za ratovanje, po islamskom učenju, je neprijateljstvo, a ne razlikovanje u vjeri. Uvažavajući aktuelne

S obzirom da je Akademija jedna od najrelevantnijih savremenih institucija u domenu islamskog prava koja istovremeno promovira ideje umjerenog islama na principima „srednjeg puta“, smatramo važnim prezentirati rezolucije usvojene na njenom netom održanom zasjedanju u Kuvajtu.

vilima i uvjetima koje su islamski pravnici naveli, a kako bi se postigla opća korist i izbjegla šteta. Uzvišeni Allah kaže: „I borite se protiv njih dok mnogobrojno ne iščeze i dok samo Allahova vjera ne ostane.“ Uzvišeni je rekao: „A zašto se vi ne biste borili na Allahovom Putu za potlačene, za muškarce i žene i djecu, koji uzvikuju: ‘Gospodaru naš, izbavi nas iz ovo-ga grada, čiji su stanovnici nasilnici.’“ Cilj i intencija ove vrste džihada je dostavljanje poruke islama, bez prisiljavanja ljudi da ga prihvate, jer Uzvišeni kaže: „Nema prisile u vjeru.“ i rekao je: „Poslanik je jedino dužan da obzna-ni.“, i rekao je „ti si dužan samo da obzna-ni.“ Kada je ova vrsta džihada u pitanju, u savremenim okolnostima vjerski aktivista treba iskoristići međunarodne sporazume i dogovore koje su svijet pretvorile u teritorij ugovora (Daru-l-ahd), na osnovu kojih zemlje dozvoljavaju kretanje i slobodu govora za aktiviste islamske misije.“ Primijetno je da ovom rezolucijom Akademija odustaje od starog koncepta podjele svijeta na Daru-l-islam (teritorij mira), tj. islamske države i Daru-l-harb (teritorij rata) pod kojim se podrazumijevaju neislamske države.

Džihadu def'i (odbrambeni) džihad je onaj na koji nas Šerijat obavezuje ukoliko je došlo do napada na Islamski ummet (zajednicu), ili društvo, ili vjeru, ili domovinu, ili pojedince. Kod ove vrste džihada njegov pravni tretman prestaje pri prestanku napada osvajača ili njezovim izlaskom iz islamskih zemalja. Uzvišeni Allah kaže: „I borite se na Allahovom Putu protiv onih koji se bore protiv vas, ali vi ne otpočinjite borbu! - Allah, doista, ne voli one koji započinju kavgu.“

Razmatrajući pitanje ekskomunikacije muslimana (tekfira) Akademija je izdala rezoluciju br. 208 (4/22) u kojoj se između ostalog kaže:

Zbog učestale pojave proglašavanja muslimana nevjernicima i olakog izricanja stava o pojedincima, društвima i vladama o njihovom odmetništvu od islama, pri čemu se ne uvažavaju temelji Šerijata, njegove intencije i pravila, i ne uzima u obzir pogubnost posljedica koje proizilaze iz ove drskosti kao što su ubistva, rušenja i protjerivanja, Akademija potvrđuje Rezoluciju br. 152. (1.17.) O islamu i jedinstvu Ummeta koja obuhvata zabranu ekskomunikacije (proglašavanja nevjernicima) bilo koje muslimanske skupine koja vjeruje u Uzvišenog Allaha, Njegova Poslanika, imanske i islamske temelje (šarte) i ne poriče općepoznate činjenice u vjeri.

Potpunje se Rezolucija br. 175. (1/19) o vjerskoj slobodi u šerijatskom pravu u kojoj se kaže da fetvu (pravnu odluku) o odmetništvu (riddetu) ili proglašavanju nekog nevjernikom (ekskomunikacijom) iz islama donose samo eminentni učenjaci i kadije pri čemu se neminovno mora ustanoviti nepostojanje prepreka i ispunjavanje svih uvjeta za ekskomunikaciju.

Govoreći o pravima i obvezama državlјana nemuslimana u islamskim državama Akademija zaključuje:

Šerijat garantira nemuslimanima koji borave u islamskim državama njihova javna (opća) i privatna prava, isto kao što ih garantira i muslimanima. Njima pripada ono što pripada i muslimanima, a oni imaju obaveze kao i muslimani. Oni su izjednačeni u pravima i obvezama.

Oni imaju pravo da svoj vjerozakon primjenjuju u svojim obredima i da se u ličnim pravima ravnaju prema njemu. Dozvoljeno je da im se odredi sudija, jedan od njih, koji će im sudići u međusobnim sporovima, a država će primjenjivati njegove presude, a u ostalim pitanjima primjenjivat će se državni zakon.

Nemuslimani koji borave u islamskoj državi obavezni su kao i muslimani pridržavati se Ustava i javnog reda u državi, i njihova odanost pripada državi u kojoj žive.

Detalj sa akademije

promjene koje su se desile na polju islamske misije, pojavu savremenih komunikacijskih sredstava koje su olakšale komuniciranje među ljudima bez obzira u kojoj zemlji se nalazili Akademija donosi sljedeću rezoluciju:

„Opće značenje džihada je ulaganje svake vrste dozvoljenog truda radi uzdizanja Allahove riječi i dostavljanja islamske poruke, koristeći materijalna i nematerijalna sredstva, te promovisanje pravde, sigurnosti i milosti u ljudskim društvima.

Postoje dvije vrste džihada: džihadu-ta-leb (napadački, preventivni) i džihadu-def'i (odbrambeni) džihad. Cilj napadačkog džihada jeste obezbjeđivanje slobode za islamsku misiju i uklanjanje prepreka pred njom, kao i zaštita potlačenih i nemoćnih na Zemlji, shodno pra-